

21.04.2026

Human _{by} Nature

MORELE EMOTIES ALS HEFBOOM VOOR WAARDE(N)VOLLE ZORG

DRS. CELINE BAELE

INTRODUCTIE

- Drs. Céline Baele, arbeids- en organisatiepsycholoog
- **Hogeschool West-Vlaanderen** (2013-2016, 2019-2022)
 - projectmedewerker “Mantelzorgvriendelijk Personeelsbeleid” ,
“Palliatieve zorgcultuur” “Morele stress bij zorgpersoneel”
- **Universiteit Gent** (2016-heden)
 - Vakgroep Werk, Organisatie en Samenleving: Docent bedrijfspsychologie
 - Wetenschappelijk onderzoeker rond ‘morele stress’
- **Human by Nature (2024-heden):** Zelfstandige praktijk
 - Freelance docent & trainer, organisatieondersteuner en –coach

info@humanbynature.be

DOEL EN INHOUD

Human by Nature

- inzicht in de relatie tussen emoties, stress, waarden, ethiek en welzijn
- inzicht in wat morele stress is en hoe we morele stress kunnen begrijpen

The background features a dark teal gradient. Four vertical dashed white lines extend from the bottom to the top of the frame. Each line has a brown paper airplane at its top end. A fifth dashed white line starts from the bottom left, curves to the right, and ends with a yellow paper airplane.

EMOTIES ALS RICHTING- AANWIJZERS

OEFENING (1) WAARDE(N)VOLLE DIENSTVERLENING

- De ‘verteller’ vertelt aan de ‘luisteraar’ over een recente situatie waarbij hij of zij écht het gevoel had dat hij of zij goede dienstverlening kon bieden. Het gaat om een moment waarbij je echt het gevoel had ‘hier doe ik het voor!’. Vertel een zo concreet mogelijke situatie: waarover ging het, wat deed je precies, wat vond je zo belangrijk?
- De ‘luisteraar’ stelt minstens één van de volgende verdiepingsvragen:
 - *Wat precies zorgde ervoor dat je de dienstverlening zo goed vond? Wat vond je zo goed aan de dienst die je aan het verlenen was?*
 - *Hoe voelde dat voor jou, om die goede dienstverlening te kunnen bieden?*
 - *Hoe reageerde de betrokken persoon?*
 - *Hoe kijk je daar nu op terug?*
 - *Wat was voor jou belangrijk in die situatie?*

OEFENING (1): VOLDOENING

- Hoe was dit?
- Waar halen we voldoening uit?
- Wat doet ons deugd?
- Wat is waardevol?

Feiten	Hoogtepunt	Gevoel / beleving	Wat was voor jou daarin belangrijk? (waarden)

OEFENING

Human by Nature

- Denk terug aan een recente (werk)ervaring die je raakte. Wat ervaarde je? Welke gedachten, gevoelens, fysieke ervaringen, wat wou je daarmee doen?
- Wat was er op dat moment voor jou belangrijk?

Frustratie, teleurstelling, kwaadheid, ongeloof, onmacht, ...

Fysieke en mentale stress-symptomen en spanning, negatieve effecten op welzijn

neiging om te ventileren, actie te nemen, weg te lopen, te vermijden, ...

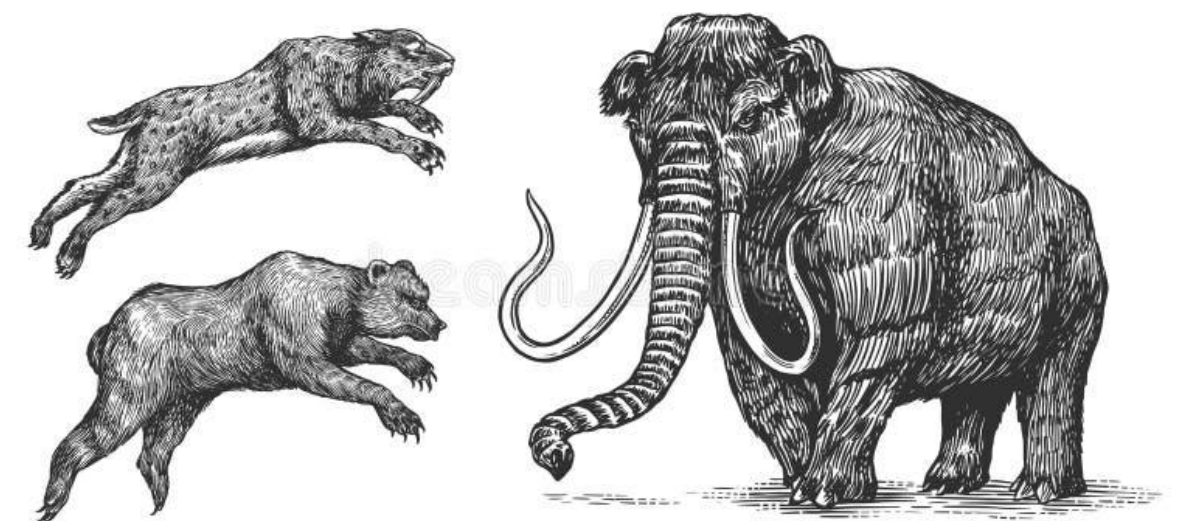
HET BELANG VAN EMOTIES

- Emoties zijn een soort “alarmbellen”:
 - Emoties hebben als doel om ons **informatie** te geven over wat voor ons van **belang** is
 - En dat via verschillende kanalen, niet enkel via ratio (gedachten), maar ook fysiek!
 - Onze emoties motiveren **gedrag**: ze roepen ons op tot handelen, in beweging zetten (*Latijn: e-movere*), soms ook letterlijk (vechten, vluchten, bevriezen...)

Evolutionair relevant!

Human by Nature

Human by Nature

EMOTIES BESTAAN UIT 5 COMPONENTEN

→ activeren ons via verschillende kanalen, niet enkel via ratio (gedachten), maar ook fysiek!

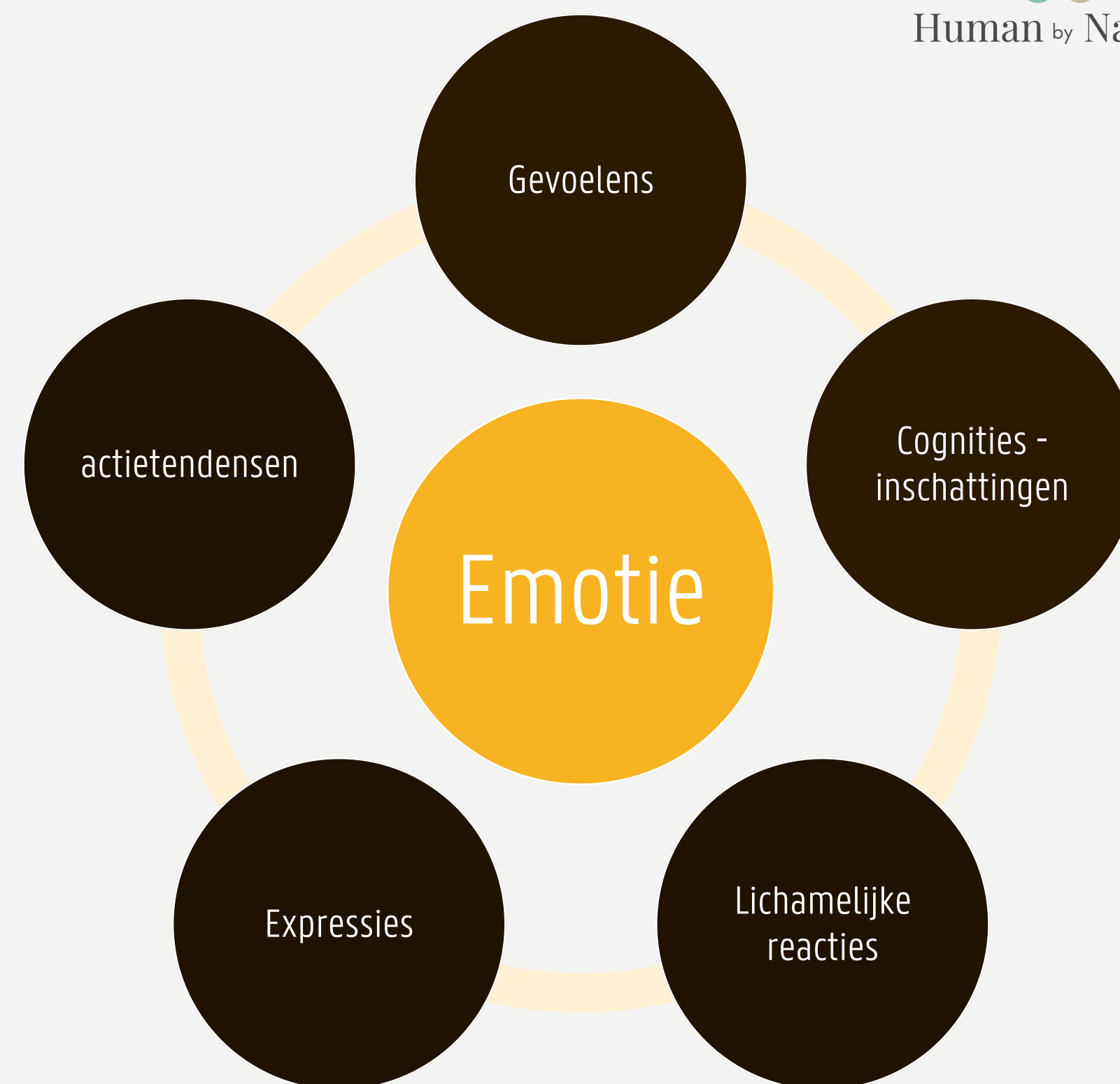
→ Gedachten/inschattingen over de situatie

→ Fysieke responsen

→ Expressies

→ Actietendensen/neigingen

→ Gevoel: bewustzijn van dit alles

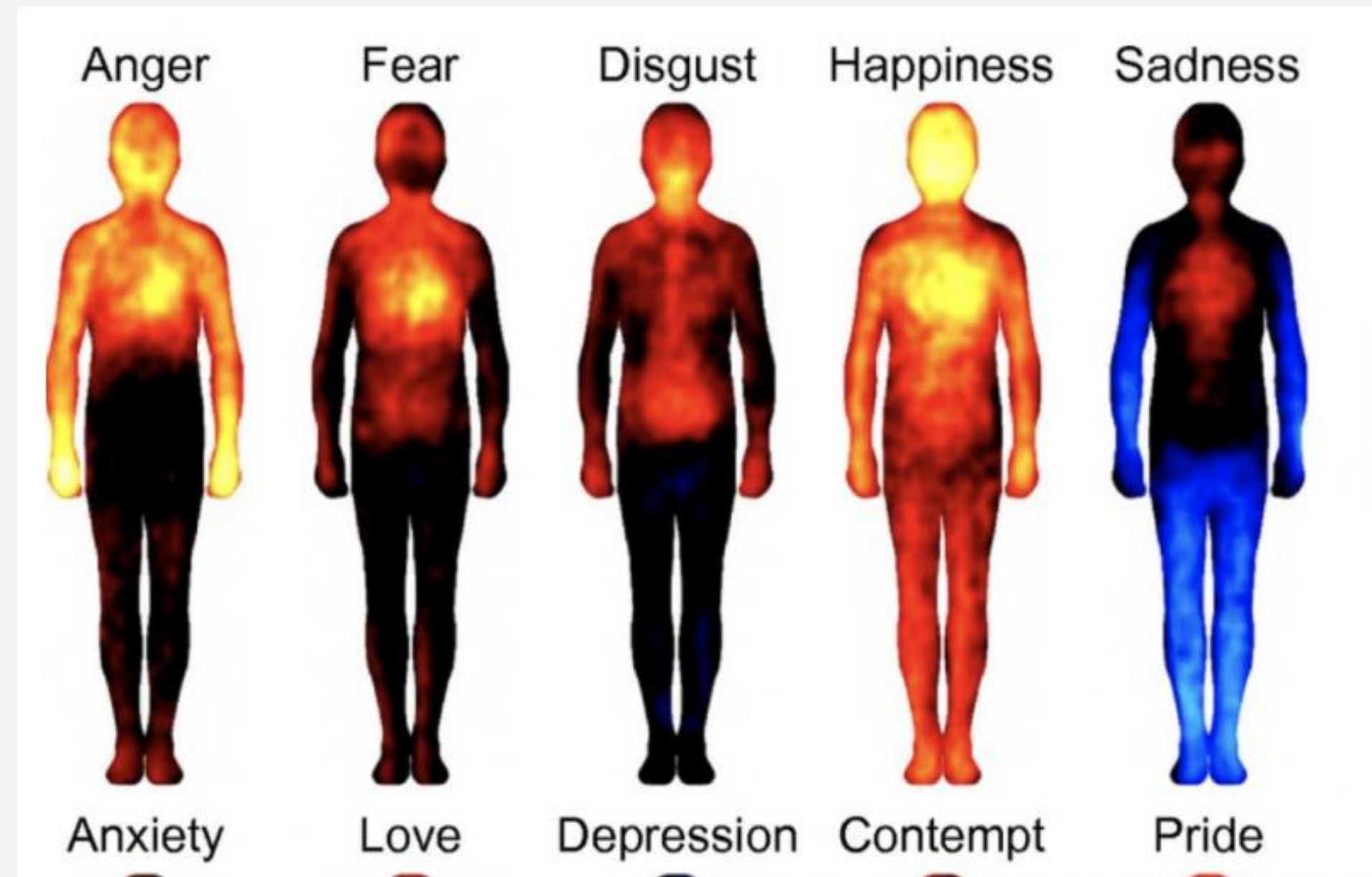

Human by Nature

'EMBODIED' EMOTIONS

- Heel erg fysiek!

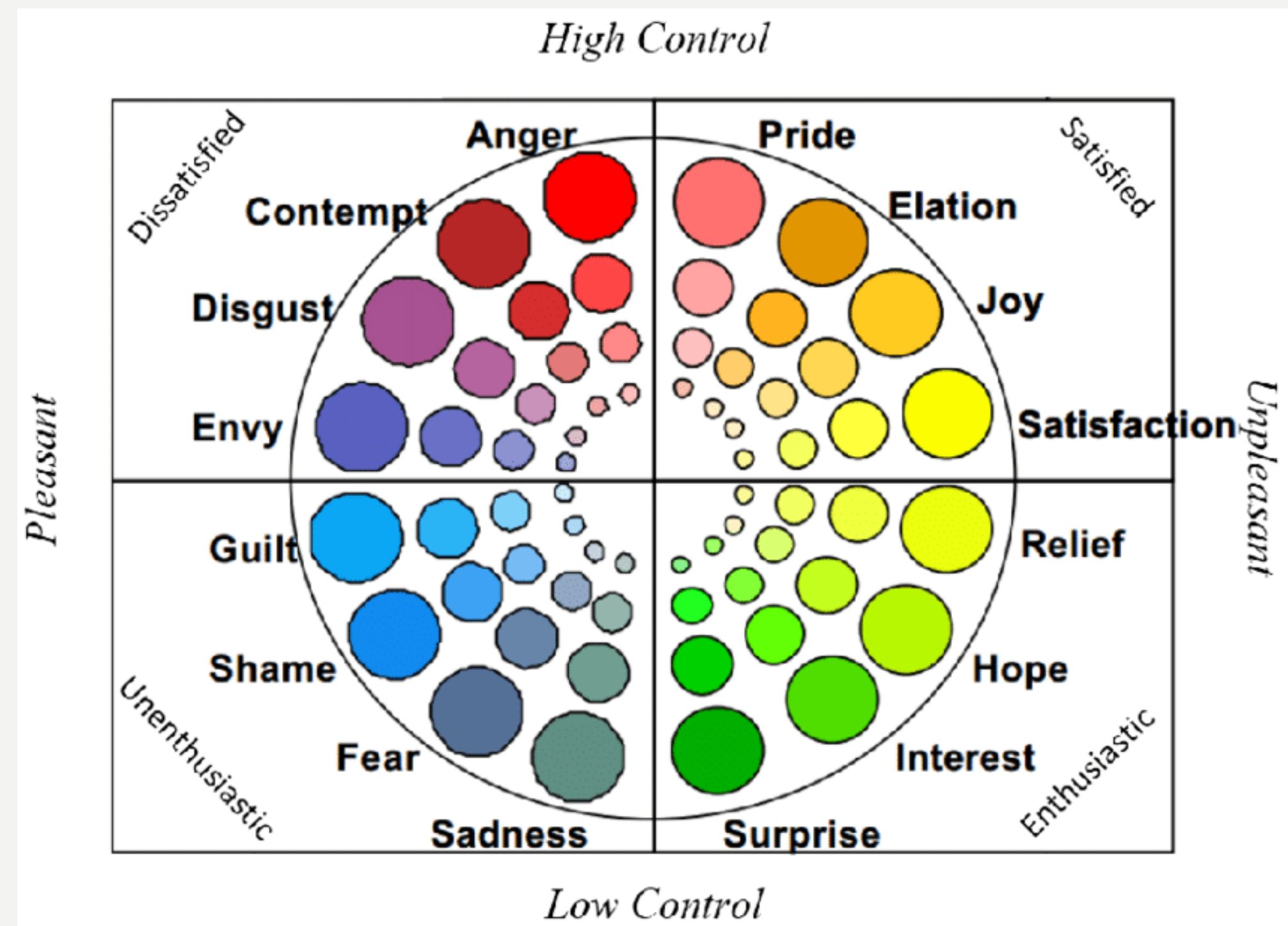
beeld aangepast overgenomen uit: Nummenmaa, L., Glerean, E., Hari, R., & Hietanen, J. K. (2014). Bodily maps of emotions. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 111(2), 646-651.

EMOTIES

Human by Nature

- **Basisemoties:** Liefde, blijdschap, angst, verdriet, kwaadheid, verrassing, walging (Ekman)
- **Blended emoties:** vb. Verontwaardiging = kwaadheid + teleurstelling (verdriet en frustratie) + verrassing
- Positief-mate van controle-energie-tevredenheid (Geneva Emotion Wheel)

Scherer, K.R., Shuman, V., Fontaine, J.R.J., & Soriano, C. (2013). The GRID meets the Wheel: Assessing emotional feeling via self-report. In Johnny R.J. Fontaine, Klaus R. Scherer & C. Soriano (Eds.), *Components of Emotional Meaning: A sourcebook* (pp. 281-298). Oxford: Oxford University Press.

Human by Nature

NOOD ACHTER EMOTIES

- *Kwaadheid vraagt om de kracht om een grens te durven trekken*
- *Frustratie wijst op een doel, een verlangen*
- *Verdriet vraagt om zachtheid*
- *Twijfel vraagt om duidelijkheid en zekerheid*
- *Angst vraagt om veiligheid en moed*
- *Machteloosheid wijst naar het verlangen om ergens invloed op te hebben*

HERKENBARE EMOTIES IN ZORG-EN DIENSTVERLENING

MORELE EMOTIES

- Kwaadheid (signaalfunctie, grens)
- Ontgoocheling (botsing tussen ideaal en realiteit)
- Verdriet (verlies van verbinding, betrokkenheid)
- Schuld/schaamte (verantwoordelijkheid vs. verlamming)
- Compassie (bron van verbinding en actie)

ONTGOOCHELING

- Botsing tussen idealen en de realiteit
- Kan leiden tot verdriet maar ook tot herbronning: nieuwe doelen stellen, verwachtingen bijstellen, loslaten van verwachtingen of dromen

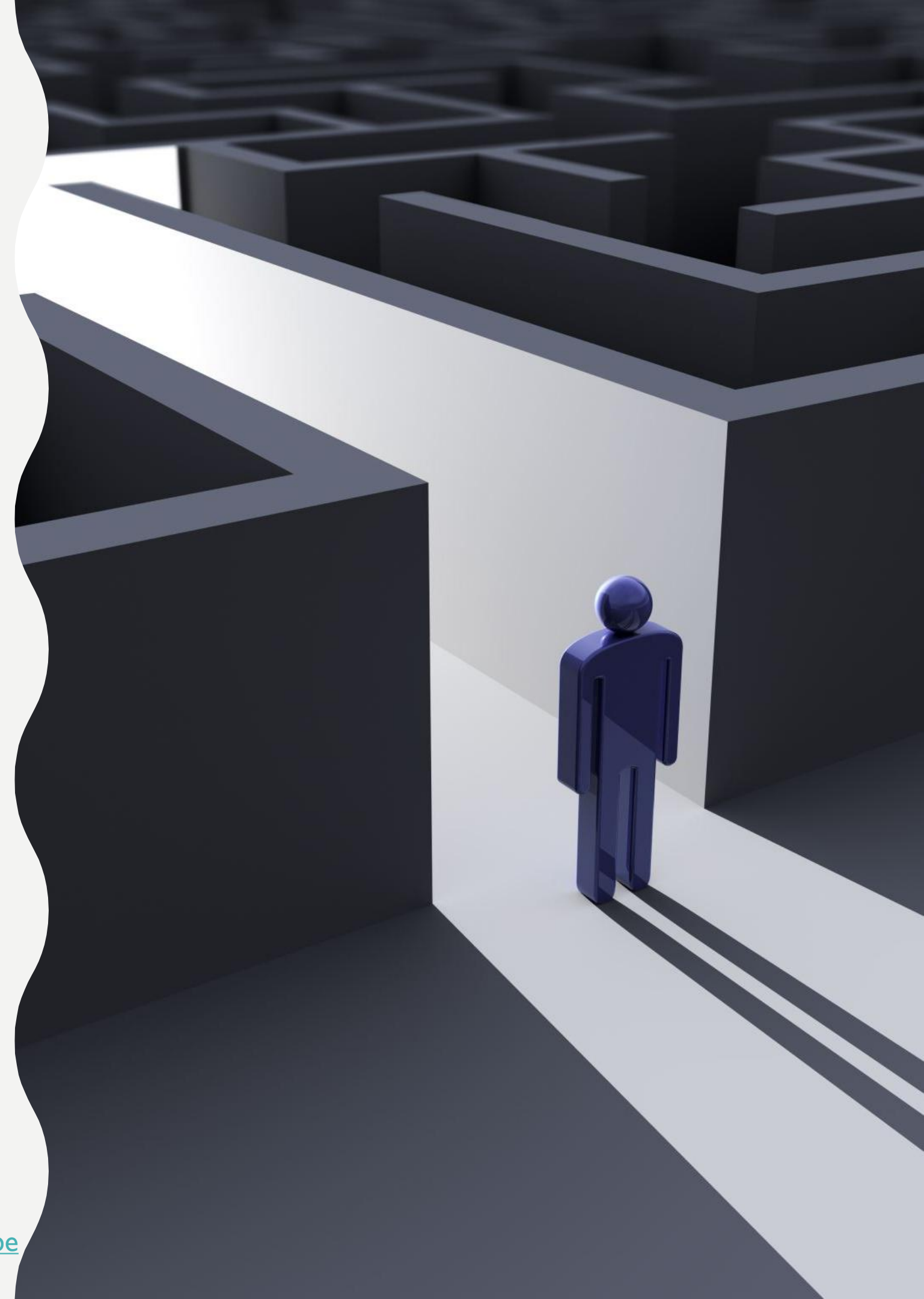
Human by Nature

Drs. Céline Baele info@humanbynature.be

VERDRIET

- Signaal van verlies: verbinding, vertrouwen, betekenis
- Kan uitnodigen tot herstel of verdieping

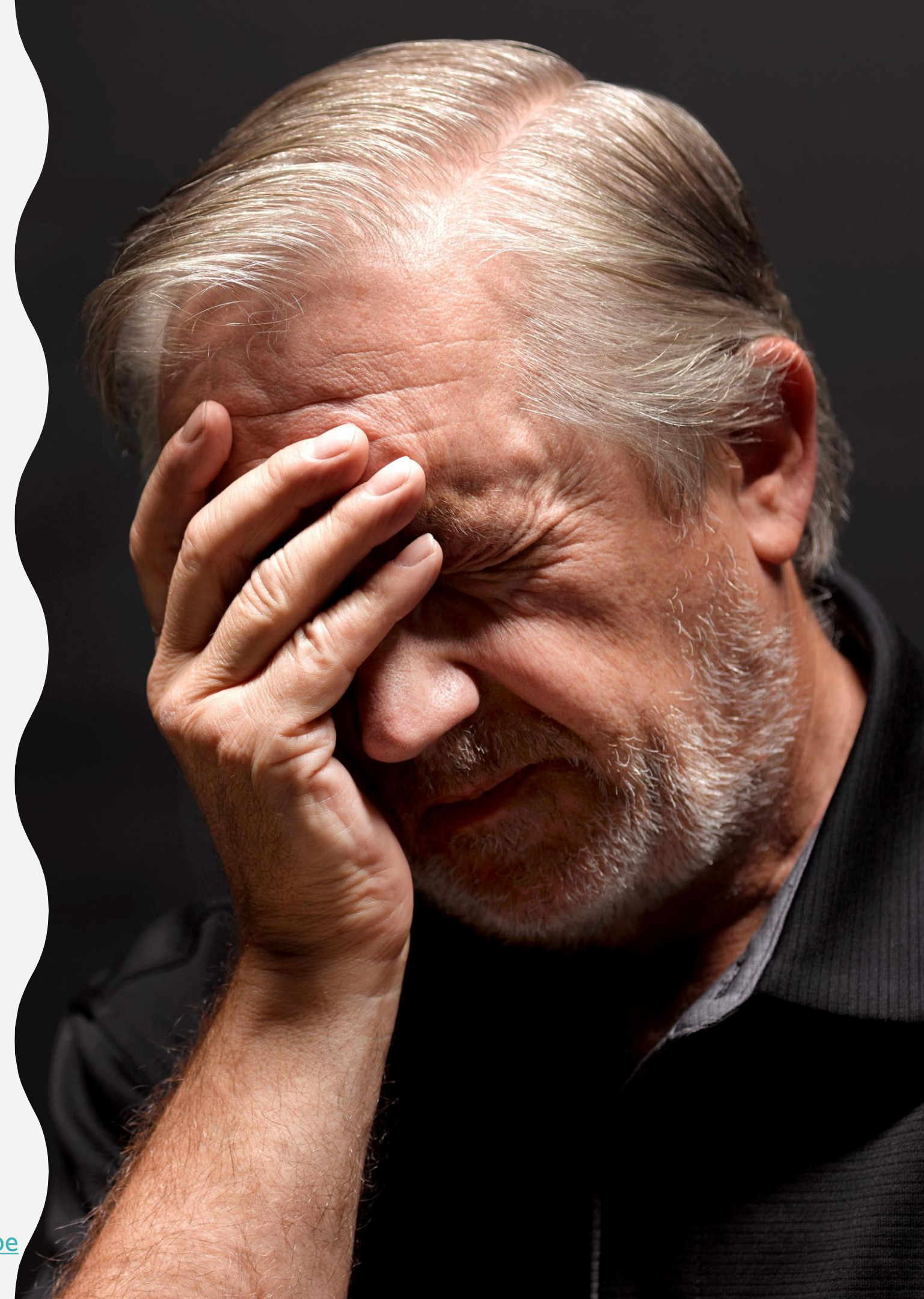
SCHULD & SCHAAAMTE

- Gevoel van verantwoordelijkheid of tekortschieten
- Risico op verlamming, maar ook kans tot groei

Human by Nature

Drs. Céline Baele info@humanbynature.be

COMPASSIE

- Geraakt worden door het lijden van een ander
- Kan leiden tot verbindend en zorgzaam handelen ('compassionate care')

Human by Nature

Drs. Céline Baele info@humanbynature.be

VERONTWAARDIGING KWAADHEID

Kwaadheid vertelt ons dat iets niet is zoals we het zouden willen zien

- *frustratie*: doelen worden niet bereikt/belemmerd
- **kwaadheid**: iets wat voor jou belangrijk is, wordt geschonden of met de voeten getreden
 - Grens overschreden
 - Afspraak wordt niet nageleefd
 - Iets is oneerlijk voor jou
 - Iemand anders wordt unfair, onrechtvaardig behandeld ('verontwaardiging', 'righteous anger')

The background of the slide is a close-up photograph of a wooden puzzle piece lying on a rough, textured wooden surface. Several other puzzle pieces are scattered in the background, some in focus and some blurred. A semi-transparent yellow rectangular box is centered over the image, containing white text.

**ALS JE WAARDEN HEBT
ZAL JE AF EN TOE
VERONTWAARDIGD WORDEN**

A close-up photograph of a pregnant woman's bare belly. Two hands, one from the left and one from the right, are gently resting on the lower part of the abdomen. The woman's face is partially visible at the top, looking down at her belly. The background is a soft, out-of-focus white. The image is framed by a dark brown wavy border on the left and a solid orange border on the right.

Emoties en moraliteit

Inschatting maken over wat goed en fout is...

... en gedreven worden om ernaar te
handelen

MORELE EMOTIES

Haidt, J. (2003). The moral emotions. *Handbook of affective sciences*, 11(2003), 852-870.

- Emoties gericht op het welzijn en belang van de ander of het grotere geheel (zelf-overstijgend)
- Voorbeeld: schaamte, schuldgevoel, morele verontwaardiging, compassie, dankbaarheid
- Geven aan wanneer onze waarden in het gedrang komen! + geven ons richting (*moreel motief*)

Human by Nature

Drs. Céline Baele info@humanbynature.be

DE WAARDE VAN MORELE EMOTIES

- Morele emoties zijn een soort “alarmbellen”:
 - Morele emoties herinneren ons aan onze waarden
 - lijfelijk! niet enkel via ratio (gedachten), maar ook fysiek!
 - motiveren **gedrag**: ze roepen ons op tot moreel handelen, in beweging zetten (*Latijn: e-movere*)

MORELE EMOTIES EN MOREEL HANDELEN

Morele emoties

Steun, veiligheid
Professioneel zelfvertrouwen
Autonomie

Morele handelingsbekwaamheid
Moral agency

*Als het zo 'moreel' is, waarom is het dan zo
verdomd lastig?*

A full-page background image of a red brick wall. The bricks are arranged in a standard running bond pattern. In the center, there is a semi-transparent rectangular box containing the text "GEVOEL VAN MACHTELOOSHEID" in white, bold, sans-serif capital letters.

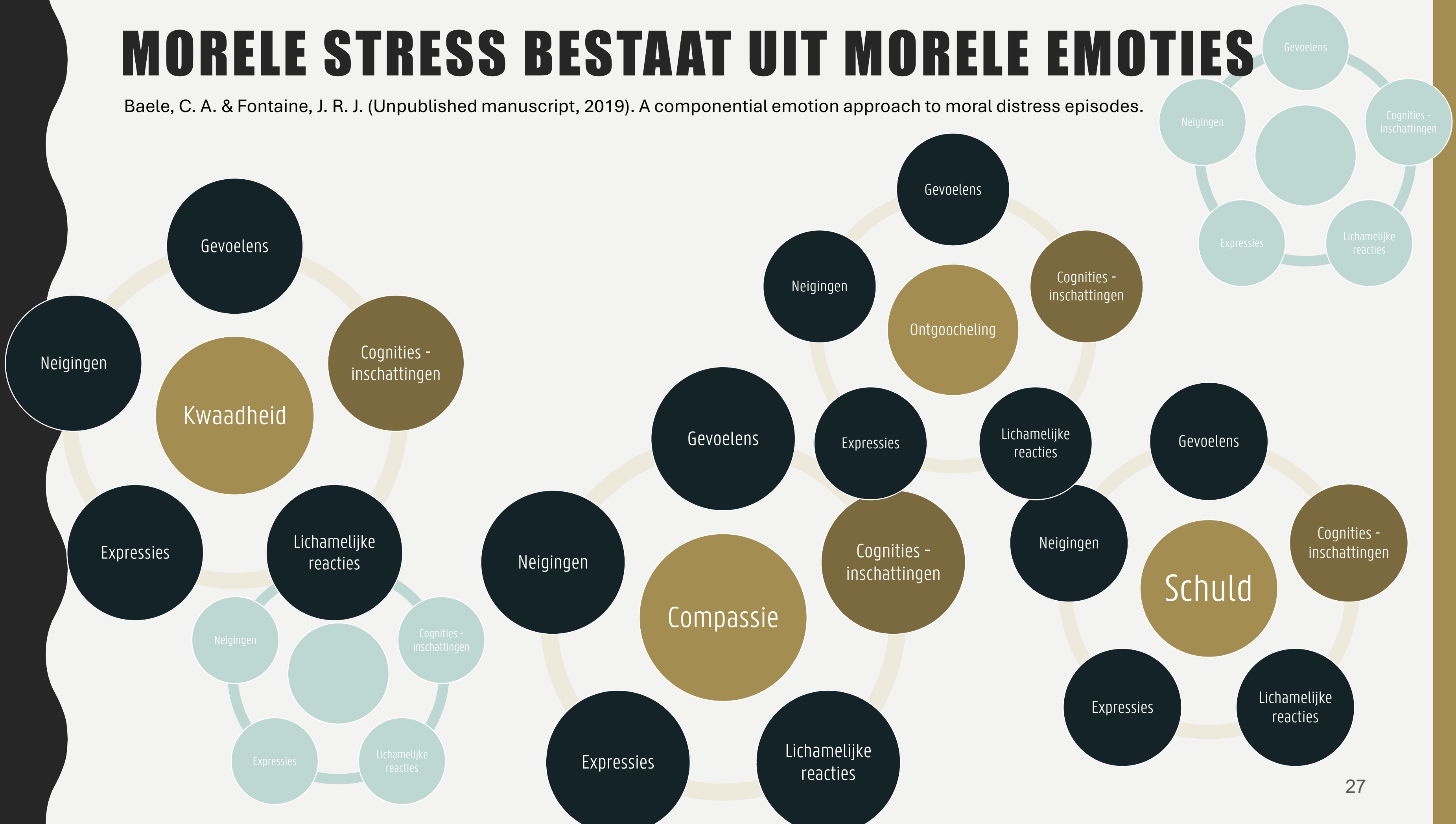
GEVOEL VAN MACHTELOOSHEID

MORELE STRESS EN MORELE EMOTIES

MORELE STRESS BESTAAT UIT MORELE EMOTIES

Baele, C. A. & Fontaine, J. R. J. (Unpublished manuscript, 2019). A componential emotion approach to moral distress episodes.

DE WAARDE VAN MORELE EMOTIES

- Morele emoties zijn een soort “alarmbellen”:
 - Morele moties herinneren ons aan onze waarden
 - lijfelijk! niet enkel via ratio (gedachten), maar ook fysiek!
 - motiveren moreel **gedrag**: ze roepen ons op tot moreel handelen

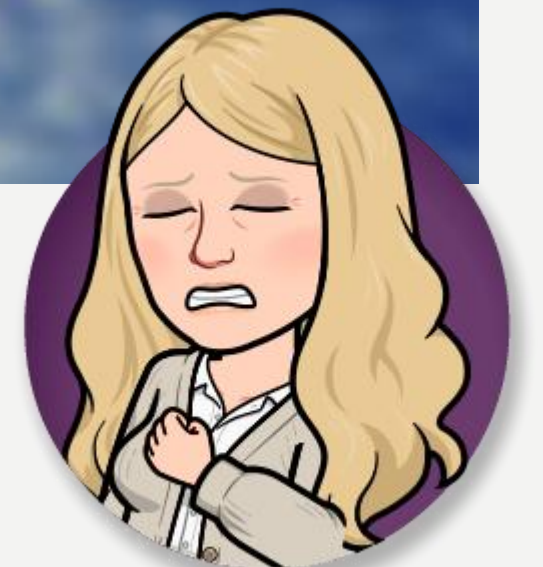

WAT IS MORELE STRESS?

Morele stress is het wrange gevoel dat je ervaart wanneer je je belemmerd voelt om te handelen volgens je eigen morele waarden of overtuigingen

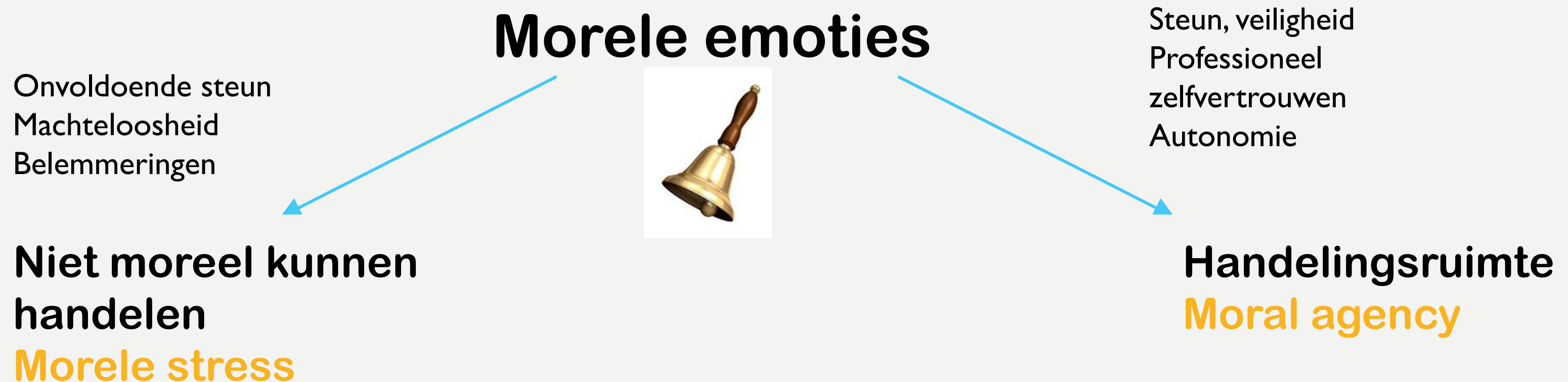
Herkenbaar fenomeen, 'nieuwe' term...

Onderscheid werkstress-emotionele stress

MORELE EMOTIES EN MOREEL HANDELEN

Zolang we niet handelen, er niets mee doén, zolang er een conflict bestaat tussen ons handelen/de realiteit en onze waarden, blijft het knagen (° **morele stress**)

"Ik zie dat bij een collega van me. Vroeger ging ze nog eens iets extra doen, maar nu is het: komen werken, uren kloppen, en naar huis. Niets méér."

"Ik krijg er hartkloppingen van"

*"Dan krijg ik een krop in de keel"
(zorgkundige)*

"Morele stress gaat dieper dan gewone werkstress, het raakt je meer"

"Het vreet aan je. Je komt thuis na het werk en je blijft eraan denken."

"Ik vind het erg dat ik dit moet zeggen, maar ik hoop dat mijn ouders nooit naar een woonzorgcentrum zullen moeten gaan. Ik vind dat erg, want ik werk er zelf. Dat wil zeggen dat ik vind dat ik geen goede zorg kan verlenen."

*"Dat raakt me ...hier"
(klopt op de borst)*

"Waarom doe ik het eigenlijk nog, als ik het toch niet goed kan doen?"

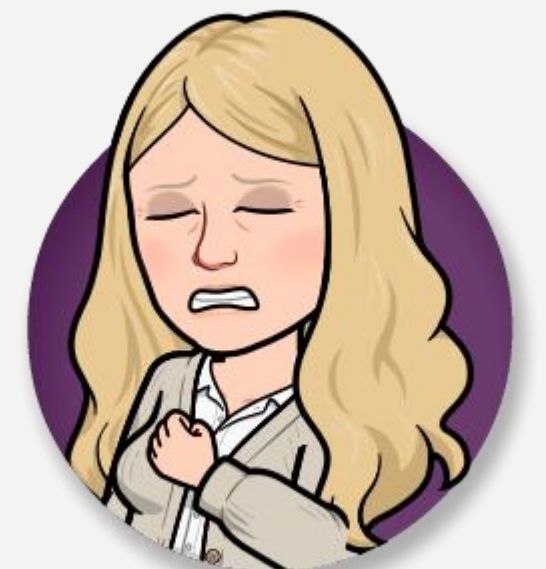
MORELE STRESS EN MORELE EMOTIES

- Morele stress ontstaat als we voelen dat iets ethisch gezien niet klopt ('normatieve discrepantie')
- Emoties zijn hierbij vaak het eerste signaal

Denk aan frustratie, machteloosheid, verdriet...

Voorbeeld:

Je wil iets betekenen voor een cliënt, maar regels of protocollen verhinderen dat
Je ziet een collega respectloos handelen, maar durft niet tussenkomen

OEFENING (2): MORELE STRESS

De 'verteller' vertelt aan de 'luisteraar' over een recente situatie waarbij hij of zij morele stress beleefde (het gevoel niet de dienstverlening te kunnen bieden die men wil bieden). Vertel een zo concreet mogelijke situatie. Vertel vooral het punt waarop je de morele stress voelde. Wat voelde je precies en waarom?

De 'luisteraar' stelt minstens één van de volgende verdiepingsvragen:

- Hoe was dat voor jou? Welke emotie voelde je?
- Hoe was het voor de betrokken persoon?
- Wat raakte jou daarin zo?
- Wat vond je belangrijk?
- Welke concrete handeling heb je gesteld?
- Wat neem je mee uit deze ervaring?

OEFENING (2): MORELE STRESS

Hoe was het om hierover te spreken?

Welke situaties bezorgen ons morele stress?

Wat belemmert er ons? Wat zijn zaken die ons in de weg staan om goede zorg te verlenen?

Welke gevoelens gaan ermee gepaard?

Wat doen we daarmee? Hoe gaan we daar meestal mee om?

Feiten	Hittepunt	Gevoel / beleving

Handeling	Visie (waarden)	Belemmerende Factor

GEVOLGEN VAN MORELE STRESS

- De ethische kanarie (Austin, 2012)

“The professionals resigning from their practice due to moral distress may be an indication that the work environment has become toxic.”

(Austin, 2012, p.28)

**WAT ALS... ER ALLEEN
NOG MAAR ROBOTS
ZOULDEN WERKEN IN
DE ZORG- EN
DIENSTVERLENING?**

GETUIGENISSEN

Het is belangrijk dat zorgmedewerkers morele stress *kunnen* hebben. Anders, denk ik, verleen je ook geen goede zorg. Je moet jezelf en de zorg toch op een goede manier kunnen blijven in vraag stellen? In het heetst van de strijd –op het moment zelf– heb ik vaak het gevoel dat ik tekort schiet, maar erna, vind ik, ga ik betere zorg verlenen, omdat ik erover gereflecteerd heb.

Hoofdverpleegkundige, man

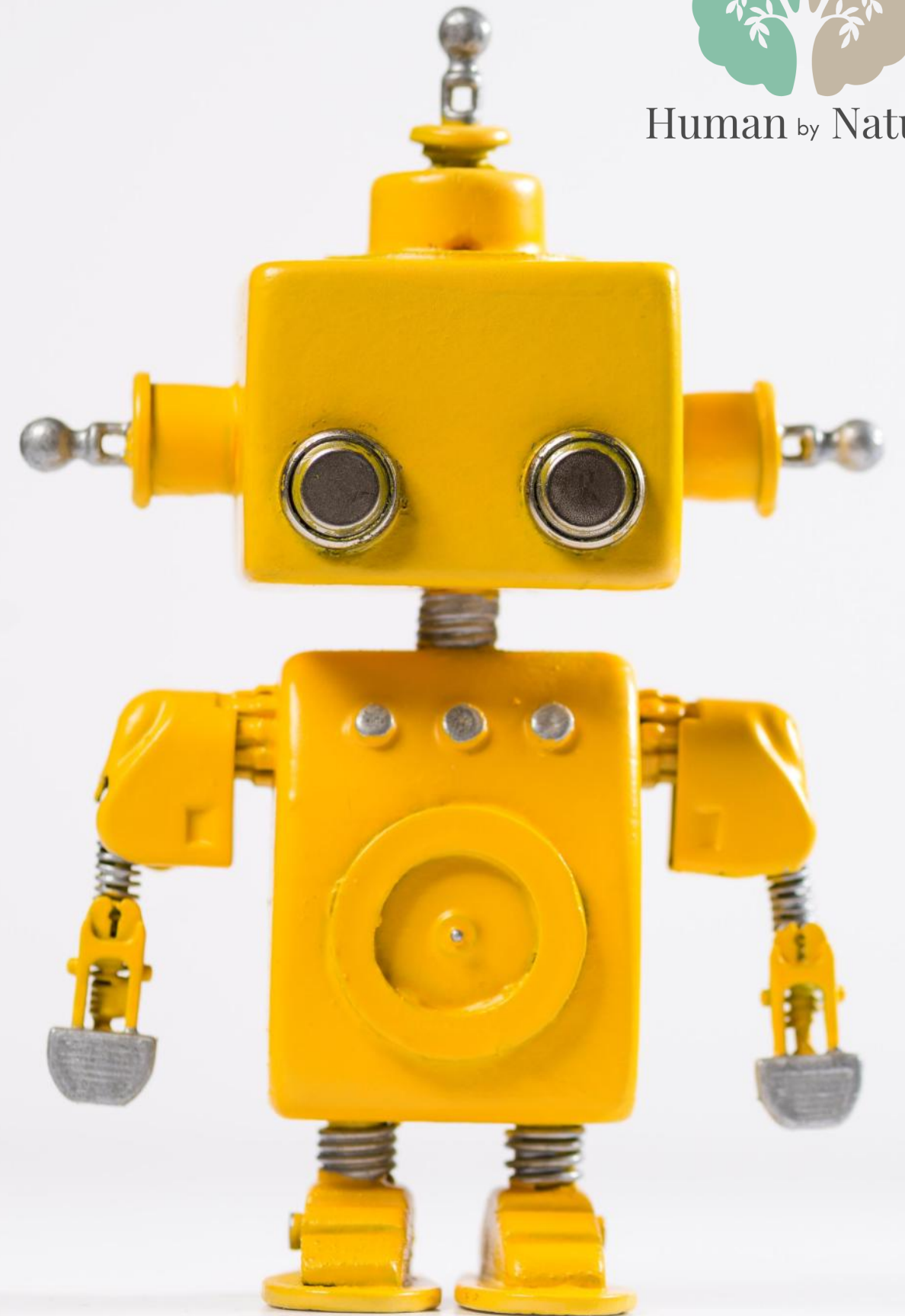
“Morele stress is een vonk voor
verandering”

Referentiepersoon ethiek, vrouw

RAAKBAARHEID ALS KRACHT

- Wat als er alleen robots werkten in zorg-en dienstverlenende beroepen?
 - Geen boosheid, verontwaardiging, bijsturing van regels & protocollen, geen uitzonderingen, geen prioriteiten stellen op basis van diepmenselijke waarden
 - Emoties geven richting en betekenis
- Raakbaarheid = verbondenheid met wat ertoe doet
 - Een teken van betrokkenheid en engagement
 - Een kracht, geen zwakte
- Nodig voor persoonsgerichte zorg
 - Persoonsgerichte zorg vanuit raakbaarheid

RAAKBAARHEID ALS KRACHT

- Persoonsgerichte zorg = geraakt durven worden
 - Zorgen voor is nooit ‘neutraal’
 - Je staat altijd als jezelf, als mens in je werk (‘subjectief geïmpliceerd’), mét je emoties en raakbaarheid
- Raakbaarheid ≠ zwakte maar menselijkheid
- ‘zorgethische groeikracht’ (cfr. Linus Vanlaere)

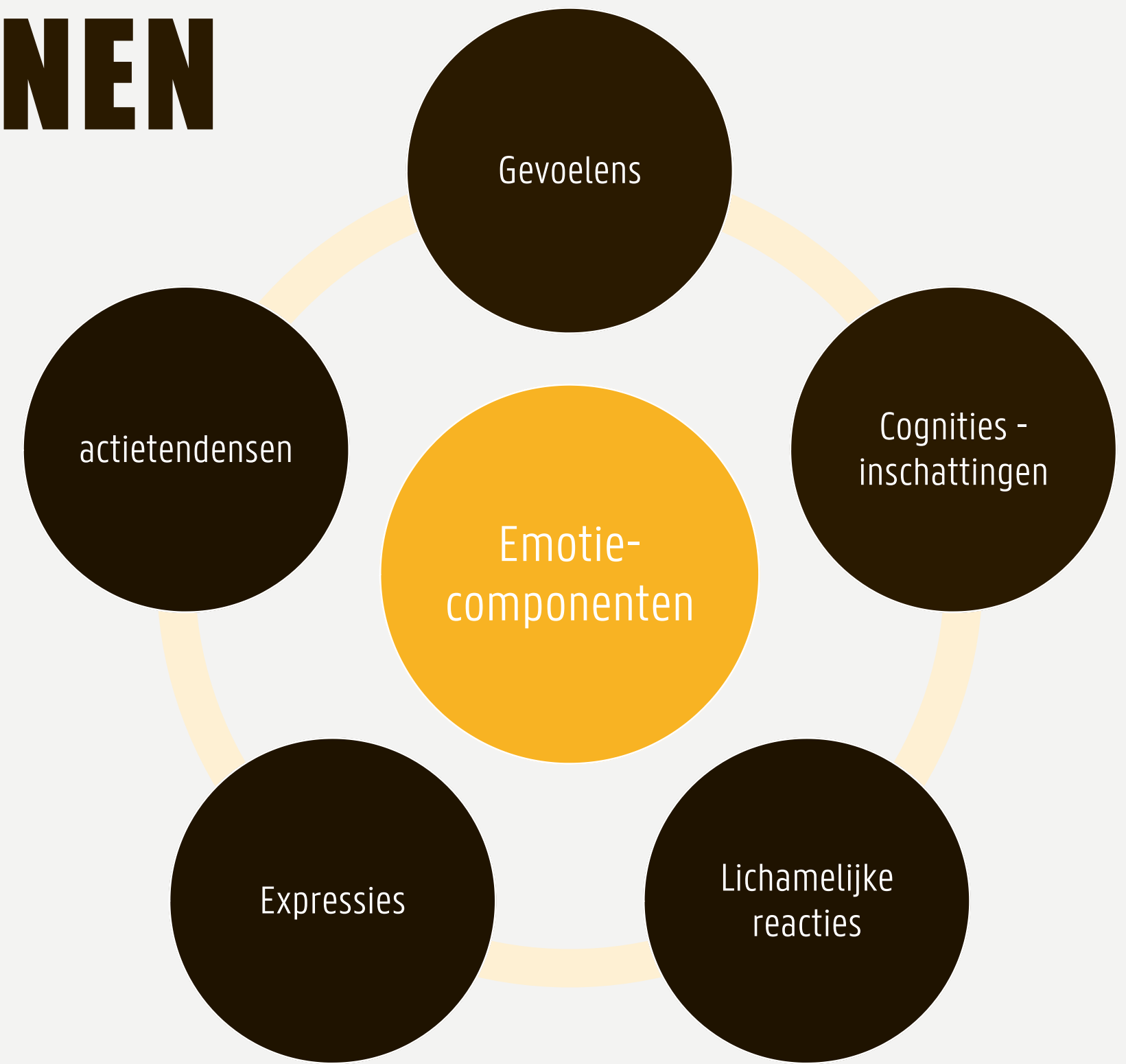
MORELE STRESS EN MORELE EMOTIES LEREN (H)ERKENNEN

- Onderdrukken leidt tot spanning en uitputting
- Leren (h)erkennen opent ruimte voor waarde(n)volle actie
- Wat als we emoties leren (h)erkennen in plaats van onderdrukken?
- Mildheid en onderzoek
 - Van vechten en vermijden naar onderzoeken
 - Zelfreflectie en mildheid als vaardigheid
 - Wat voel ik nu en waarom?
 - Wat zegt dit mij over wat ik belangrijk vind in mijn job?
 - Welke waarde staat hier op het spel?

OMGAAN MET MORELE STRESS: EMOTIES (H)ERKENNEN

- Gevoelens: herkennen bij jezelf: wat voel ik nu?
emotional awareness
- Gedachten: welke gedachten, overtuigingen, bedenkingen... komen in mij op?
 - Zijn ze waar? ('is dat zo')
- Lichamelijke reacties: hoe en waar voel ik het in mijn lichaam?
- Expressies: nonverbale signalen, waarneembaar
- Actietendensen: welke neiging heb je ? Welk automatisch reactiepatroon merk je op?
- Wat probeer deze emotie je te vertellen? Welke wens, nood, bezorgdheid, opgave, dilemma, grens, ...

EMOTIE-ANALYSE

DE 'ONTRAFELINGSMETHODE'

Aan de slag met deze methode?
info@humanbynature.be

Emotiecomponent	Reflectievraag	Jouw antwoord
1. Cognitieve beoordeling	Welke gedachten schieten door je hoofd bij dit dilemma?	CASUS <i>Je merkt op dat een collega medische dossiers onzorgvuldig behandelt, wat kan leiden tot fouten in de zorg. De collega is goed bevriend met de leidinggevende. Je voelt je verantwoordelijk, maar vreest de gevolgen als je dit aankaart.</i>
2. Subjectieve gevoelens	Welke emoties ervaar je in deze situatie (bv. angst, frustratie, woede)?	
3. Fysiologische reacties	Wat voel je fysiek? Hartslag, ademhaling, spanning?	
4. Expressief gedrag	Hoe uit je je emoties? Lichaamstaal, stemgebruik?	
5. Actietendensen	Wat is je eerste impuls? Vluchten, vermijden, confronteren?	

ETHISCHE DIALOOG: TAAL EN RICHTING GEVEN AAN MORELE EMOTIES

Belang van ontwikkelen van ‘gedeelde taal’ en waardenkader en bouwen aan emotionele competentie binnen het team

- ‘moreel beraad’/moral case deliberation
- Intervisie
- (Moral Distress) Reflective debriefing (Morley & Horsburgh, 2023)
- Ethics rounds, Schwartz rounds®
- Ethics consults/ethics clinics
- Safe ‘moral spaces’ / ‘zorgethische infrastructuur’

Morley, G., & Horsburgh, C. C. (2023). Reflective Debriefs as a Response to Moral Distress: Two Case Study Examples. *HEC forum : an interdisciplinary journal on hospitals' ethical and legal issues*, 35(1), 1–20. <https://doi.org/10.1007/s10730-021-09441-z>

ETHISCH OVERLEG: TAAL EN RICHTING GEVEN AAN MORELE EMOTIES

- Moreel beraad *bij de koffie-automaat*
 - Posters met emotiewiel of gespreksstarters (“Welke situatie riep bij jou vandaag twijfel of ongemak op?” “Wat raakte jou deze week het meest in je werk?”)
- Micro-momenten
- Agendapunt tijdens teamvergadering (delen van morele emoties, zowel positief als negatief, zoals dankbaarheid en morele verontwaardiging)
 - Groepsreflectie-methodiek (zie www.morelestress.be)
 - Dialogsleutels (Linus Vanlaere)
- Creatieve of expressieve methodieken en rollenspel
 - ‘Dramatic rehearsal’ (Dewey)
 - Moral agency theater (Boal, Stockman)

Aan de slag met deze methodes in je team?

info@humanbynature.be

Human by Nature

OEFENING: REFLECTIE OP MORELE EMOTIES

- Kwaadheid
 - Wat maakt je kwaad/frustreert jou?
Geef een concrete situatie
 - Hoe merk je dat het jou frustreert?
 - Wat vind jij op dat moment dan belangrijk?
 - Wat doe je dan?
 - Wat zou je daar dan eigenlijk mee willen doen, met die kwaadheid?
 - Hoe ga je daar meestal mee om? Helpt dat?

KWAADHEID IS SAMENGEBALDE KRACHT DIE VRAAGT OM VERANDERING

- Kwaadheid herinnert je eraan dat je iets **ANDERS** zou willen zien (niet zoals het nu is)
- Kwaadheid vraagt dus om verandering!
- En bovendien: kwaadheid mobiliseert al je kracht (fysieke spierspanning en activatie!) om die kracht ook in te zetten om de verandering te bewerkstelligen
 - duidelijk signaal geven aan je omgeving dat niet te negeren valt
 - ‘Op tafel slaan’ tijdens een vergadering
 - Meer moed vertonen dan je normaal gesproken zou doen

VERONTWAARDIGING EN 'MORELE KWAADHEID'

- Verontwaardiging (kwaadheid + teleurstelling + verrassing)
 - Verrassing-nieuw en onverwacht *Wat????!!*
 - Lat/verwachting niet gehaald: *Ik had beter verwacht!*
 - (morele) grens overschreden/ waarde met de voeten getreden *Dit is NIET OK!*
 - Wens tot verandering: *Ik wil dit anders zien*
 - Vaak: De ander is verantwoordelijk en moet dit anders aanpakken
 - **Locus of control:** wat je ermee doet hangt af van je inschatting van je mogelijkheden
 - Denken vanuit mogelijkheden leidt tot actie vanuit verontwaardiging vb. *betogen, whistleblowing, 'voice', aankaarten*
Ik ben bij machte hier iets mee te doen
 - Denken in beperkingen/onmogelijkheid: Ik heb geen macht of mogelijkheden: *machteloosheid*

VAN KWAADHEID NAAR KRACHT

- Uit tevreden medewerkers komt zelden initiatief voor verandering
- Achter **kwaadheid** en **frustratie** zit een enorme **kracht** die verandering in gang kan zetten
- ‘veerkrachtige kwaadheid’

Soms is het 10.30u voor alle bewoners gewassen zijn. Maar die laatste persoon moet dan wel nog het ontbijt krijgen. Dan denk ik: *diene mens* heeft al van zes uur gisterenavond niets meer gegeten. Dat is meer dan 16 uur! Zestien uur! Dan denk ik: dat kan hier nu toch niet! Dat kan niet hé! Dan word ik kwaad. Ik zoek dan met de collega's naar oplossingen. Hoe kunnen we dat hier doen, zodat we dat niet meer tegenkomen?

(Verzorgende)

SAMENVATTING: BELANG VAN MORELE EMOTIES

Emoties zijn menselijk: evolutionair verankerd in ons gedragssysteem

Emoties geven informatie over wat we belangrijk vinden, ook op het werk en in onze zorg- en dienstverlening

Morele emoties zijn die emoties die ons richten op het grotere belang en diepmenselijke waarden

- Ze helpen ons om waarden te beschermen of te realiseren: kracht!
- Zijn richtinggevend en motiverend

Morele gevoeligheid/sensitiviteit = betrokkenheid

Barometer voor kwaliteit van de zorg 'moreel kompas'

- Even stilstaan... en denken
- Eigen handelen en dat van collega's/organisatie... in vraag stellen
- Ondernemen van actie vanuit ontevredenheid
= **Startpunt voor reflectie en ethische groei !**

REFLECTIE

- Welke emotie mag bij jou meer ruimte krijgen in je werk? *Welke wens of nood zit daaronder? Wat vertelt die emotie jou over wat er voor jou écht van belang is?*
- Met welk inzicht ga jij vandaag naar huis?

OEFENING: EERSTE HULP BIJ MOREEL ONGEMAK

Steekkaart 'eerste hulp bij moreel ongemak'

- Wat is er aan de hand
- Wat gebeurt er
- Wat voel ik nu, wat denk ik nu
- Wat gaat mij nu aan het hart? Waar draait het voor mij eigenlijk om
- Wat zou ik eigenlijk willen doen
- Wat kan dan gebeuren
- Kan ik schade beperken? Kan ik iets anders doen?
- Wie of wat kan mij daarbij helpen?

Bron: Hartman, L., Weidema, F., Widdershoven, G., Molewijk, B. (2015). *Ethiekondersteuning in de praktijk*. Boom

OEFENING: DIALOOGSLEUTELS (LINUS VANLAERE)

Dialoogsleutels

- Wat wringt er voor jou?
- Waar maak je je zorgen over? Wat is voor jou een opgave?
- Tegenover wie voel je je tot wat verschuldigd? Tegenover wie wil je graag loyaal zijn? Wat ben je aan wie genegen?
- Wat zou je heel graag willen? Wat is je verlangen of wens?

Bron: Vanlaere, L. (2022). *Zorgen zonder je hart te verliezen. Hoe zorgdragers moeilijke keuzes maken, hoe ze betrokken blijven en hoe praten daarbij helpt*. Tielt, Lannoo Campus, 128 p.

MEER WETEN? [WEPE.BE/OVERLEGMETHODEN-IN-DE-ZORG/CATALOGUS/](https://wepe.be/overlegmethoden-in-de-zorg/catalogus/)

Catalogus voor ethische overlegmethoden in de zorg

Opgelijst door Werkgroep Praktische Ethiek van Netwerk Verpleegkunde

WAAR KAN IK MEER INFO VINDEN?

Human by Nature

- Voor coaches/coördinatoren/leidinggevenden:
intervisiemethodieken
 - ✓ Binnen mijn team dit thema bespreekbaar maken, thema's van morele stress in kaart brengen, een gedeelde visie op 'goede dienstverlening' ontdekken, en hulpbronnen binnen het team onderzoeken
- **workshopfiches 'van morele stress naar morele veerkracht'**
 - ✓ Interactie met collega's
 - ✓ Uitwisseling goede praktijken
 - ✓ Grondiger reflectie op eigen thema's van morele stress, eigen hulpbronnen, eigen waarden... via invulbundels en praktische oefeningen
 - ✓ Morele veerkrachthuis: omgaan met morele stress

[Gratis via www.morelestress.be](http://www.morelestress.be)

MEER WETEN? WWW.MORELESTRESS.BE

Human by Nature

Brochures voor leidinggevenden en management, meetinstrumenten, vormingsmethodieken, getuigenissen...

HOME CONTACT / OVER ONS

MORELE STRESS

VOOR WIE / MORELE STRESS / ACTIE

MORELE STRESS IS HET WRANGE GEVOEL DAT
ZORGVERLENERS ERVAREN
WANNEER ZIJ HUN WAARDEN EN VISIE OP GOEDE ZORG
NIET IN DE PRAKTIJK KUNNEN BRENGEN

MORELE STRESS

Gevalideerd ESF-product

ESF
AMBASSADEUR 2016

WAAR KAN IK MEER ONDERSTEUNING KRIJGEN?

- Materiaal vrij beschikbaar op www.morelestress.be
- Eventueel HR-dienstverleners en Externe Diensten voor Preventie en Bescherming op het Werk (i.h.k.v. de Welzijnswet) met expertise in het thema
- ‘Human by Nature’ (Celine Baele) : mogelijkheid tot ondersteuning bij vormingen/workshops of langdurigetraject/project omtrent morele veerkracht
 - Op basis van ervaring in andere verandertrajecten (onderwijs, zorg, penitentiaire sector)
 - Organisatieadvies en –coaching
 - info@humanbynature.be

LEZINGEN EN VORMINGEN

INFO@HUMANBYNATURE.BE

- **Lezing: Introductie tot morele stress en morele veerkracht**
- **Lezing: ‘Morele emoties als hefboom voor waarde(n)volle zorg’**
- **Lezing voor leidinggevenden en management: ‘ van morele stress naar morele veerkracht’** (vanuit een bedrijfspsychologisch standpunt).
- **Lezing: ‘De rol van de organisatie en strategisch HR-beleid in het ondersteunen van morele moed’**
- **Lezing: Van morele stress naar veerkracht: de rol van ethische dialoog**

LEZINGEN EN VORMINGEN

INFO@HUMANBYNATURE.BE

Human by Nature

- **Intervisie: Moreel beraad (1.5-2u)**
- **Casusopstelling aan de hand van morele verbeeldingskracht, moreel beraad en emotie-analyse**
- **Moreel agency theater: Vergroot je morele verbeeldingskracht**
- **Trainingstraject 'morele veerkracht ondersteunen als leidinggevende'**
- **Feedbacktraining voor zorgverleners/ Stagementoren-feedbacktraining- leerklimaat**
- **Leertraject: Coachende vaardigheden voor leidinggevenden en coaches in de zorg**